

УДК 378.14:371.4

ЯЦУЛА Т. В.

м. Херсон, Україна

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО АНАЛІЗУ ІНТЕРЕСІВ ПІДЛІТКІВ ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ ЇХНЬОЇ ВИХОВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

У статті розглядається новий підхід у підготовці студентів до педагогічної практики. В його основі знаходиться аналіз інтересів підлітків у соціальних мережах і на цій основі – моделювання форм і методів виховної роботи.

Ключові слова: виховна робота, соціальні мережі Інтернет, успішність педагогічної діяльності.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої освіти особливої актуальності набуває його практико орієнтована спрямованість. Діяльність студентів вищих педагогічних навчальних закладів під час практики в різного рівня закладах освіти (школи, ліцеї, коледжі та ін.) дає можливість не тільки апробувати набуті знання, уміння та навички, а й спрямувати їх на самовираження, самопрезентацію, самореалізацію. Разом із цим зазначимо, що зміни в соціокультурному житті суспільства, а саме – його інформатизація, потребують активного врахування зазначеного фактора під час підготовки майбутніх учителів до виховної взаємодії зі школярами. Підліток, старшокласник ХХІ століття має значні відмінності від зазначеної вікової групи кінця ХХ століття. Для сучасних школярів, як визначають соціологи, характерним є більш прагматичний погляд на життєві ситуації, прагнення захистити власний світ від втручання в нього дорослих, бажання самостійно розв'язувати проблеми та інше. Виходячи з цього, ми вважаємо важливим аспектом підготовки майбутніх учителів до виховної взаємодії зі школярами залучення їх до аналізу особливостей світосприйняття підлітків, старшокласників.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема підготовки вчителя була і є предметом уваги науковців: В. П. Андрющенко, І. Д. Бех, Є. В. Бондаревська, М. М. Боритко, Н. В. Гузій, І. Д. Демакова, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюн, І. А. Колесникова, В. Г. Кремень, А. К. Маркова, Л. М. Мітіна, В. О. Сластьонін та ін. На значення практики в становленні майбутнього фахівця звертали увагу О. А. Абдулліна, Ю. К. Бабанський, С. Г. Вершловський, К. Д. Ушинський та ін. Проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів під час педагогічної практики вирішувались у дослідженнях Ш. М. Джораєва, В. Г. Максимова та ін. Ми підтримуємо позицію Винчен-тас Ламанаускас [1], що зміна соціокономічних і технологічних умов та можливостей життя потребує постійного пошуку найбільш ефективних моделей педагогічної практики, система

якої має бути орієнтована на розвиток теоретичних і практичних навичок майбутнього вчителя, здатного діяти в різноманітних умовах, що швидко змінюються.

Мета статті полягає в розгляді деяких аспектів оновлення підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до практичної виховної роботи в закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз теорії та досвіду проведення педагогічної практики студентів вищих педагогічних навчальних закладів дозволив визначити шляхи її вдосконалення, а саме – підготовку майбутніх учителів до виховної взаємодії зі школярами на основі аналізу кола їхніх інтересів, потреб, життєвих планів та врахування здобутих знань при моделюванні виховного процесу. Ми вважаємо, що успішність майбутніх учителів під час практики в школі залежить від знання інтересів, потреб, виявів субкультурних особливостей сучасних підлітків, старшокласників і моделювання на цій основі форм, методів взаємодії, які б сприяли особистісному зростанню як школярів, так і майбутніх учителів. Вирішуючи зазначену проблему, нами сконструйована програма з курсу «Теорія і методика виховної роботи», яка включає такі теми й завдання: «Сучасний підліток. Що ми знаємо про нього», «Які фільми, книги, ігри та інше впливають на світ цінностей сучасного підлітка (старшокласника)», «У яких співтовариствах перебуває підліток, старшокласник і якої вони спрямованості (позитивної, нейтральної, негативної)?», «Чи в змозі я (вчитель) корегувати світ захоплень сучасного підлітка», «Які методи взаємодії є ефективними і чому?», «Які форми виховання найбільш сприяють особистісному зростанню підлітків (старшокласників)?», «Запропонуйте тематику на основі вивчення особливостей світу сучасного школяра» та ін.

Вирішуючи ці завдання, студенти занурюються у світ інтересів підлітків (старшокласників) через знайомство з інформацією, яку надають про себе школярі в таких соціальних мережах, як «Вконтакте», «Однокласники», «Фейс-

бук» та ін. Результатом зазначеної діяльності стає складання портрета сучасних школярів, що надає майбутнім учителям можливість аналізувати позитивні та негативні аспекти їх особистісного становлення і на цій основі моделювати виховні години, які, з одного боку, задовольняли б інтереси підлітків, з іншого – сприяли б позитивним змінам в їх суб'єктності. Результати зазначеної роботи відображаються студентами в таблицях, діаграмах. Наприклад, пошукова робота Яни Т.: «Для свого експерименту я обрали дітей (хлопчаків) віком 13 років. Зайшовши в Інтернет мережу «Вконтакте» на сторінку одного підлітка, я простежила за його хобі та інтересами, а також за вподобаннями його друзів.

По-перше, здивувало те, що фактично ніхто з дітей не підписався тільки своїм ім'ям (без нікнейму). По-друге, у більшості хлопців стоять досить грубі висловлювання в статусі: «я – король, а ви всі мої підлеглі»; «це твоя особиста справа, чим напиться: коньяком чи пуеро». На мою думку, це вже говорить про неправильний розвиток дитини і про невідповідність між уподобаннями та віком.

Далі я проглянула загальну інформацію на сторінці, тут ситуація виявилась дещо кращою: у більшості випадків діти захоплюються спортом (футбол, бокс, баскетбол, волейбол) та мають досить-таки непогані музичні смаки (AC DC, The Subways, Георгій Лепс, Бі-2 і т.д.). У пункті «Улюблені фільми» хлопці вказували різні бойовики та фантастичні фільми, що не дивно, зважаючи на стать і на вік підлітків. Щодо вибору літератури ситуація видається гіршою: майже всі написали, що не мають улюблених книжок або взагалі не люблять читати. Знову ж можна повернутися до питання проблем молодого покоління. На мою думку, вже у віці 13-ти років дітям повинно бути прищеплене почуття поваги до книжки як витвору мистецтва та до слова як засобу вираження цього мистецтва. На жаль, схильностей до якоїсь творчості чи постійних захоплень я не помітила. На «стіні» переважає велика кількість аудіозаписів та різних картинок (фотографії футболістів, красивих дівчат, машин). У пункті «Додатки» налічується близько 20 різнопланових ігор. Також підлітки не соромляться виставляти найрізноманітніші фото, включаючи фото своєї «крутої» квартири чи нового телефону. Зараз це вже стало певною тенденцією: виставляти в Інтернет фото свого сніданку, кімнати чи гардеробу.

Роблячи висновок на базі проаналізованого, я можу сказати, що сучасна ситуація, яка стосується розвитку та навчання молодшого покоління, погіршилась порівняно з минулими рока-

ми. Діти надають перевагу іграм, а не книгам, фільмам, не походять у театр; проведенню часу в Інтернеті, а не на вулиці. Звичайно, стан речей можна покращити, проте для цього потрібно немало зусиль батьків і вчителів».

Наведемо приклад аналізу особливостей сучасних підлітків, який зробила Даша П. «Комп'ютер для сучасного підлітка – це окрема життя: там є і друзі, і вороги, і хобі, і любов і взагалі майже вся життя. Вже в підлітковому віці ведуча задача – це спілкування з ровесниками. Уже з 11-12 років батьки і інші значимі дорослі починають відходити на задній план і основний фокус уваги зсувається на ровесників. Соціальні мережі дають можливість почувствувати, що у тебе багато друзів. Щемляче почуття самотності – це одне з найяскравіших переживань підлітка, а в Інтернеті він може почувствувати себе частиною групи, розповідати про болісні речі, не будучи собеседником, проявляти себе так, як в житті поки складно.

Читая записи підлітків на «Вконтакте», «Фейсбуке» і інших соціальних мережах, можна узнати багато їх увлечень і інтересів. ...

Рассмотрим основные графы «Вконтакте», которые заполняют подростки.

В графе «Деятельность» девочки часто пишут: Мечтать. Любить. Надеяться. Скучать. Смеяться. Плакать. Думать. И грустить. Бежать. Творить И вспоминать. Стремиться. Верить. Ждать. И просто жить! Временно работаю Принцессой... до повышения в должности... о дате коронации узнавайте в личке. Учусь, гуляю, читаю, смотрю фильмы, танцую, пою. Мальчики часто относятся к заполнению анкеты с юмором: Развожу пчел. Общество защиты Мальтийских тушканчиков. Стреляю по лягушкам лазером из космоса со спутника. Гоняю по жизни в поисках смысла. Заместитель главаря банды веселых дворников.

Графа «Интересы». Девочки: Музыка, кино, шопинг, мороженое, смотреть телевизор, твистер, фантастика, болтать по телефону, духи, свarovски, фейверк, косметика, море, звездное небо, закат солнца, Интернет, друзья, модная одежда, танцы, денюжки, пионербол, кошки, приколы, гуляние, дорогие машины, брелки на мобильный, молочный шоколад, смех, театр, дождь, мягкие игрушки, шахматы, путешествия, Мои, друзья, контакт, общение, родственники, родственные связи, молочные коктейли, интриги, Ойгоі Зепез, солнце, чупики, рафаэлки, закладки, браслеты, бассейн, шампуни, шапки, Зара, Страдивариус, Манго, сумки, книги, фаст-фуд, валентинки, цветы, клубника, бананы, красивая одежда, вкусно поест, косметика, бижу-

терия, животные, фильмы, iPhone, фотографии...
Мальчики: Спорт. Компьютер. Скорость. Машины. Тренажеры. Качалка. Футбол. Позитив.

Графа «Любимая музыка». *Девочки:* Вообще слушаю всё, от попсы до металла. Меломанка. Полса (Ани Лорак, Тина Кароль, Пара Нормальных, Бритни, Кристина Агилера, Селена Гомез, Джастин Бионер и т.д.). *Мальчики:* В основном это направления рок (Металлика, Аматори...) или рэп (Эминем, Доктор Дре...).

Графа «Любимые фильмы». Все подростки, независимо от возраста, любят смотреть комедии. Мультфильмы смотрят только шестиклассники, а девятиклассники смотрят мелодрамы, ужасы и триллеры. Шестиклассники чаще смотрят детективы, фантастику и боевики. Мальчики предпочитают смотреть боевики и детективы, а девочки – комедии, мелодрамы и мультфильмы. *Девочки:* «Сумерки», «Дневники вампира», «Молокососы», «Хорошо быть тихоней», «Летний лагерь», «Ранетки», «Ханна Монтана», «Доктор Хаус» и др. Фильмы с Бредом Питтом, Джонни Деппом, Йеном Сомерхолдером. *Мальчики:* «Тайны Смолвиля», «Доктор Хаус», «Сверхъестественное», «Агент 007», «Трансформеры», «Аватар» и др.

Графа «Любимые книги». *Девочки:* (ответы) Зачем это нужно))) Большой популярностью среди девочек пользуются произведения Пауло Коэльо. *Мальчики:* (ответы) Не читаю. Букварь. Фэнтези, исторические романы.

Графа «О себе». *Девочки* часто пишут в этой графе стихи, цитаты. Например: 1. Такая красивая. Недоступная. Улыбается, а в душе грустная. Счастливая и влюбленная. По жизни одинокая. Нет, не брошенная. Просто неопределенная. В телефоне всегда есть кто-то, с кем вроде можно, но не охота... 2. А она ведь всего лишь тот маленький человечек, которому ты не безразличен... Та, которая терпит твои выходки, тупые поступки, отчасти твое безразличие, грубые слова... терпит, закрывая глаза потому, что лю-

бит тебя... *Мальчики* часто в графе «О себе» ставят картинки из символов.

Самые посещаемые группы «ВКонтакте»: Мир Позитива, Корпорация Зла, Корпорация Юмора, Знаете ли вы? Великие слова и др.

Вывод: «живя» в социальной сети, подросток может создать себе желаемый образ, который часто мало чем напоминает реальный. Тем самым повысить себе самооценку. Кроме того, в виртуальном мире всегда легче познакомиться и выдать желаемое за действительное. Хотя мало кто задумывается, что, проводя многочисленные часы за компьютером, подросток лишает себя реальных радостей, ведь виртуальность не потрогаешь. Юноши и девушки перестают интересоваться чем-либо, только чаты, только переписка. Однако у Интернета есть и свои плюсы. Существуют различные сайты, форумы, на которых молодые люди высказывают свое мнение по поводу различных ситуаций, складывающихся в мире. Море новостей, море комментариев, море мыслей и рассуждений. На этих сайтах жизнь бьет ключом».

Висновок. Значений аспект підготовки студентів до практики мотивує їх до особистісно орієнтованої взаємодії зі школярами, створює середовище для відчуття власної референтності в житті дитини, спонукає до розробки таких годин взаємодії, які б надали змогу подолати ті негативні вияви в особистісному розвитку підлітків, старшокласників, які були зафіксовані під час вивчення особливостей їхнього дозвілевого часу.

Література

1. Ламанаускас В. Педагогическая практика в системе подготовки педагогов в Литве: ретроспектива и перспектива / Винцентас Ламанаускас // Модернизация непрерывной (продолжительной) практики и внедрение механизмов ее организации в систему высшего педагогического образования : материалы международной конференции (1–5 июля 2013 г., Ереван). — Ереван : Армянский государственный педагогический университет им. Х. Абовяна, 2013. — С. 396—406.

ЯЦУЛА Т. В.

ПРИВЛЕЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ К АНАЛИЗУ ИНТЕРЕСОВ ПОДРОСТКОВ КАК ФАКТОР УСПЕШНОСТИ ИХ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ВО ВРЕМЯ ПРАКТИКИ

В статье рассматривается новый подход в подготовке студентов к педагогической практике. В его основе находится анализ интересов подростков в социальных сетях и на этой основе – моделирование форм и методов воспитательной работы.

Ключевые слова: воспитательная работа, социальные сети Интернет, успешность педагогической деятельности.

YATSULA T. V.

ENGAGING OF STUDENTS IN ANALYSIS OF TEENAGERS' INTERESTS AS A FACTOR OF SUCCESS OF THEIR EDUCATIONAL INTERACTION DURING PRACTICE

In the article new approach is examined in preparation of students to pedagogical practice. In his basis there is an analysis of interests of teenagers in social networks and, on this basis of design of forms and methods of educator work.

Key words: educator work, social networks the Internet, success of pedagogical activity.